

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту рішення Київської міської ради «Про внесення змін до рішення Київської міської ради від 21 квітня 2015 року N 415/1280 «Про затвердження Положення про оренду майна територіальної громади міста Києва»

1. Обґрунтування необхідності прийняття рішення.

А. Загальні зауваження

З початку каденції Київської міської ради нового скликання депутати двічі¹ продовжували дію п'ятдесятивідсоткової знижки на ставки оренди комунального майна. Останнього разу дія знижки була продовжена у червні 2017 р. на 4 місяці до 31 жовтня 2017 року.

Необхідність проведення дії знижки обґрунтовувалась великим рівнем інфляції і наявністю великої кількості вакантних приміщень комунальної власності.

Дійсно, протягом 2013 – 2015 рр. спостерігався значний ріст цін, з 100,5% у 2013 р. до 124,9% у 2014 р. і 143,3% у 2015 році. Орендні ставки на комунальне майно зростали тими самими темпами, оскільки типовий договір оренди передбачає щомісячне корегування орендної ставки на індекс інфляції. Ставки зросли на 25% у 2014 році і очікувалось їх подальше зростання у 2015 році на 43,3%. Застосування 50% знижки до практично усіх орендних ставок починаючи з квітня 2015 р. дозволило, з одного боку, загальмувати подальше зростання орендної плати і зафіксувати ставки на рівні початку 2015 року, з іншого – вплинуло на різке зменшення надходжень до бюджету міста Києва.

В той час як доходи бюджету міста Києва від інших надходжень поступово зростали, доходи від оренди у 2015-2016 рр. суттєво знизились:

на **73,1** млн. грн. у 2015 р. (з 186,4 млн. грн. у 2014 р. до 113,3 млн. грн. у 2015 р.)

на **5** млн. грн. у 2016 р. (з 113,3 млн. грн. у 2015 р. до 108,3 млн. грн. у 2016 р.)²

Очікується подальше зниження орендних доходів у 2017 році – до 75 млн. грн., тобто на **25** млн. грн. менше ніж отримано у 2016 році³.

Натомість статистичні дані свідчать про наявність сталого попиту на приміщення комунальної власності.

Так, у 2014-2015 рр. через кризові явища у економіці столиці було припинено і не продовжено **741** договорів оренди загальною площею **73,880** кв.м, при чому **57** відсотків випадків припинень – з ініціативи орендарів або за згодою сторін. Однак станом на 2016 р. вакантними залишились лише

¹ Рішення Київської міської ради від 07 липня 2017 року № 583/583 та Рішення Київської міської ради від 22.06.2017 року б/н (Рішення ще не опубліковане).

² Джерело: звіти про виконання бюджетів м. Києва за 2016, 2015 і 2014 рр.

³ Джерело: Додаток № 1 до рішення Київської міської ради "Про бюджет міста Києва на 2017 рік" від 12.12.2016 №554/1558.

22,818 кв.м. тих самих приміщень, або лише 30%. 70% вивільнених приміщень знайшли нових орендарів попри тривалі⁴ строки розгляду орендних питань.

Загалом лише протягом 2016 р. Комісія з питань власності надала згоду на укладання **843** нових договорів оренди загальною площею **101,917** кв.м., у тому числі **58,315** кв.м. в процедурі єдиного претенденту, **7,006** кв.м. – в конкурсній процедурі і **36,595** кв.м. – у позаконкурсній процедурі. За той самий час було продовжено **1340** існуючих договорів загальною площею **199,046** кв.м.

Ці цифри свідчать про значний попит на приміщення комунальної власності з боку орендарів. Найбільшим попитом користувались приміщення у комунальних закладах освіти (**125** нових договорів), приміщення для розміщення громадських організацій (**71** новий договір), для розміщення пунктів продажу товарів або послуг у метрополітені (**48** нових договорів), для відкриття бізнесу з побутового обслуговування населення (**41** новий договір), для розміщення приватних закладів охорони здоров'я (**23** нових договори).

Цей попит є цілком закономірним з огляду на існуючі невеликі ставки, які застосовуються до деяких найпопулярніших орендних цільових призначень. У таблиці наводиться розмір місячної орендної плати на деякі приміщення у центральній частині міста, передані в оренду у 2016 р., до і після застосування 50% знижки.

Таблиця 1: Деякі приклади ставок за оренду приміщень у центрі міста під громадські організації, дані 2016 р.

Адреса	Тип приміщення	Цільове призначення	Площа, кв.м.	Місячна орендна плата, без знижки, грн.	Місячна плата зі знижкою, грн.
Інститутська вул., 22/7	Підвал	Громадська організація з реабілітації	155,5	6 755 ⁵	3377
Антоновича вул., 12 літ. Б	1 поверх	Громадська організація	55,6	4 550 ⁶	2 275
Микільсько-Ботанічна вул., 5 А	1 поверх	Громадська організація	70	4 850 ⁷	2 425

⁴ У 2016 р. **134** дні проходило в середньому між датою виготовлення оцінки приміщення і датою ухвалення рішення Постійною комісією Київради про надання приміщення в оренду. Джерело: Річний звіт Постійної комісії з питань власності за 2016 р. Тут і дали цифри наводяться за Річним звітом Постійної комісії з питань власності за 2016 р.

⁵ Офісне приміщення загальною площею **100** кв.м. за цією адресою (60 кв.м. перший поверх, 40 кв.м. – підвал) здається за **52,000** грн. на місяць (**520** грн. за кв.м.). Джерело: <https://www.olx.ua/obyavlenie/lipki-otdelnyy-vhod-fasad-institutskaya-22-7-IDtrU5q.html#2740eefede:promoted>

⁶ Офісне приміщення **55,6** кв.м. за цією адресою здається за **18,000** грн. (**342** грн. за кв.м.) Джерело: <https://www.olx.ua/obyavlenie/ofis-60kv-m-antonovicha-12b-IDrCDgQ.html#fb3745e955>

⁷ Офісне приміщення **47** кв.м. на сусідній вул. Паньківській здається за **12,000** грн. (**255** грн. за кв.м.) Джерело: <https://www.olx.ua/obyavlenie/sdaetsya-pomeschenie-v-tsentre-ul-pankovskaya-IDtaowq.html#d95306e01d>

Подальше застосування 50% знижки для багатьох цільових призначень видається не виправданим, оскільки чинні муніципальні орендні ставки навіть до застосування знижки є значно меншими, ніж ринкові.

В той же час, орендні ставки за цільовими призначеннями, які є популярними серед підприємців (кафе, магазини, аптеки, офіси тощо) після скасування дії 50% знижки впритул наблизяться до ринкових.

Таблиця 2: Оренда комунальних приміщень у центрі міста під кафе, у тому числі кафе, у якому дозволено продаж товарів підакцизної групи, дані 2016 р.

Адреса	Тип приміщення	Цільове призначення	Площа, кв.м.	Місячна орендна плата (без знижки), грн.	Грн., за 1 кв.м.
Антоновича вул., 115	1 поверх	кафе (крім товарів підакцизної групи)	84,63	19 168,00	226
Прорізна вул. 10	1 поверх	кафе (крім товарів підакцизної групи)	48,3	11 104,00	230
Бессарабська площа, 2	Приміщення	кафе (крім товарів підакцизної групи)	390,3	125 189,00	321
Тургенєвська вул., 16	Приміщення	кафе (крім товарів підакцизної групи)	49,6	5 561,70	112
Велика Васильківська вул., 53/3	1 поверх	Кафе (продаж товарів підакцизної групи)	29,6	17 324,83	585

Через значну бюрократизованість адміністрування орендних відносин у місті комунальні приміщення не можуть конкурувати із приватними за рівності усіх інших умов. З метою збереження конкретності міста на ринку оренди орендні ставки для приміщень, які можуть бути задіяні для здійснення підприємницької діяльності, пропонується знизити.

Діаграма 1 надає уявлення про запропоновані **зменшення** ставок орендної плати. Крім того, проектом рішення пропонується **зменшити** на 20% майже всі орендні ставки за використання цілісних майнових комплексів.

Діаграма 1: Чинні і запропоновані орендні ставки

№	Цільове призначення	Зниження ставок на (%)
1	Розміщення на території метрополітену торговельних об'єктів на площі до 20 кв.м.	50
2	Розміщення на території метрополітену торговельних об'єктів на частині площі, що перевищує 20 кв.м.	70
3	Розміщення на території метрополітену торговельних об'єктів з продажу преси на площі, що перевищує 20 кв.м	80
4	Розміщення торгових об'єктів з продажу непродовольчих товарів	44
5	Розміщення торгових об'єктів з продажу продовольчих товарів, крім товарів підакцизної групи	33
6	Розміщення банків, пунктів продажу фінансових послуг фінансовими установами	55
7	Розміщення об'єктів ресторанного господарства, що здійснюють продаж товарів підакцизної групи	25
8	Розміщення об'єктів ресторанного господарства, які не здійснюють продаж товарів підакцизної групи	12
9	Розміщення бірж	62
10	Розміщення шкіл, курсів з навчання водіїв автомобілів	20
11	Розміщення суб'єктів господарювання, що провадять туроператорську та	45

	турагентську діяльність, готелів, турбаз, мотелів, кемпінгів, літніх будиночків	
12	Розміщення офісів та дипломатичних представництв	33
13	Розміщення камер схову	60
14	Розміщення тренажерних залів	80
15	Розміщення суб'єктів господарювання, що здійснюють побутове обслуговування населення	20
16	Розміщення бібліотек, музеїв, дитячих молочних кухонь	50

Б. Зміни до окремих цільових призначень: метрополітен і банки

Проект рішення пропонує суттєво зменшити ставки оренди для орендарів у метрополітені і для банків.

У 2016 р. Комісія з питань власності окремими рішеннями надала **39** знижок для розміщення відділень ПАТ «Ощадбанк» (**48%** від загальної суми усіх орендних знижок, наданих у 2016 р.) і **42** знижки для розміщення підприємців у метрополітені (**37%** від загальної суми усіх орендних знижок, наданих у 2016 р.)⁸, разом – **82%** від загальної суми наданих знижок. Заявники обґрунтовували прохання про надання знижок очевидною невідповідністю чинних орендних ставок ринковим умовам. Таблиця 3 надає уявлення про суми орендної плати до і після застосування знижок.

Таблиця 3: Інформація про надані знижки для деяких приміщень Ощадбанку і деяких орендарів у метрополітені

Адреса	Цільове призначення	Площа	Знижена ставка, %	Чинна ставка, %	Місячна орендна плата, грн., після знижки	Місячна орендна плата, грн., до знижки
Станція метро "Олімпійська"	Торгівля в метро	45,30	15	50	26 136	87 120
Станція метро "Театральна"	Торгівля в метро	2,00	15	50	1 623	5 408
Станція метро "Хрещатик"	Торгівля в метро	4,59	20	50	8 087	20 216
Інститутська вул., 17/5-19	Банк	81,00	6	6/40 ⁹	14 126	94 173
Омеляновича-Павленка (Суворова) вул., 19	Банк	181,00	6	6/40	30 751	205 003
Кловський узвіз, 12	Банк	86,80	6	6/40	15 321	102 140
Мала Житомирська вул., 5	Банк	108,10	6	6/40	21 728	144 853
Перемоги проспект, 12	Банк	104,00	6	6/40	17 443	116 287

З метою врегулювання цих дисбалансів проект рішення пропонує зменшити ставку оренди для банків до 18% незалежно від цільового призначення приміщень відділень банків і до 15% - для орендарів торгових

⁸ Загальна сума знижок цим двом категоріям орендарів становить 69,6 млн. грн. на рік.

⁹ 6% для площ, на яких здійснюється приймання комунальних платежів, 40% - на решті площ банківського відділення.

площ у метрополітені, якщо розмір орендованої площі перевищує 20 кв.м., і до 20% - якщо приміщення менше 20 кв.м.

В. Зміни до окремих цільових призначень: приватні навчальні заклади з надання послуг дошкільної і шкільної освіти

Хоча з 2015 року діє нова пільгова ставка оренди (1 грн. в рік) для приватних навчальних закладів, які надають послуги дошкільної і загальної освіти, скористалися цією пільгою здебільшого існуючі орендарі, які під час продовження орендних договорів на новий строк привели ставки оренди у відповідність із новою орендною ставкою.

Так, станом на серпень 2016 р. діяли близько 120 орендних контрактів, предметом яких є постійна (не погодинна) оренда для цілей надання освітніх послуг у дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах загальною площею близько 75 тис. квадратних метрів. 1 гривню на рік сплачують більшість цих орендарів, які разом займають більше 45 тис. квадратних метрів площі у київських дитячих садках і школах¹⁰.

Разом з тим, починаючи з 1 січня 2016 р. лише три орендарі¹¹ змогли отримати нові орендні контракти за ставкою 1 грн. в рік. для відкриття приватного закладу освіти. Один орендар отримав тимчасовий орендний контракт¹² за ставкою 1 грн. на рік, термін дії якого спливає у вересні 2017 р. Площа жодного з приміщень, переданих у постійну оренду за 1 грн. на рік, не перевищувала 200 кв.м., а відтак така оренда не потребувала згоди Київської міської ради і відбувалась на підставі погодження постійної комісії з питань власності.

За той самий період на розгляд Київської міської ради надійшли три проекти рішення щодо погодження орендних контрактів для цілей відкриття приватних закладів дошкільної освіти¹³. Лише в одному із трьох випадків орендар просив застосувати пільгову орендну ставку 1 грн. на рік. У двох інших випадках орендар погоджувався сплачувати 1% від ринкової вартості приміщення, і саме за цією ставкою відбувалося вивчення попиту. Втім, жоден із цих проектів рішень не отримав необхідної кількості голосів під час розгляду усім складом депутатів Ради з першого разу. Лише одне рішення

¹⁰ Джерело: Сайт Постійної комісії Київради з питань власності. Зведена інформація про приміщення дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, які належать до комунальної власності територіальної громади міста Києва, і передані в оренду орендарям, заснованим на приватній, державній і комунальній формах власності

¹¹ ТОВ «Дошкільний навчальний заклад «Маленька Європа» орендував 198 кв.м. в школі №186 (вул. Сеченова, 8), приватне підприємство «Навчальний заклад «Європейський колегіум» орендував 114 кв.м. в школі-інтернат №9 (вул. Сеченова, 9), Навчальний заклад «Інтелект» орендував 213,9 кв.м. у школі №90 (вул. Лаврська, 2) на підставі двох орендних контрактів на 146,4 і 67,5 кв.м., відповідно.

¹² Приватний навчальний заклад «Ліцей екології і культури» орендував 945,5 кв.м. у гімназії «Оболонь» (вул. Прирічна, 27Б). Відповідно до рішення Київської міської ради № 402/5789 від 14 липня 2011 року оренда приміщень для цілей надання освітніх послуг строком до 1 року не потребує погодження Київської міської ради.

¹³ Проект рішення Київської міської ради № 08/231-4494/ПР від 02.11.2016 року (ПП «Матусина Школа», проект рішення Київської міської ради № 08/231-2896/ПР від 08.07.2016 року (ТОВ «Кристал Едюкейшн Груп»), проект рішення Київської міської ради № 08/231-4419/ПР від 25.10.2016 року (ПНВК «Київ»).

було прийнято з другої спроби¹⁴, але станом на дату підготовки цієї Пояснювальної записки зареєстровані два проекти рішення¹⁵ щодо скасування цього рішення Київської міської ради через протести ініціативних груп мешканців мікрорайону.

Одночасно за той самий період Постійна комісія з питань власності схвалила десятки орендних контрактів для цілей надання освітніх послуг, у тому числі послуг дошкільної і шкільної освіти, за ставками, які відповідають ринковому рівню¹⁶.

Вищевикладене свідчить про неефективність рішення Київради щодо встановлення пільгової орендної ставки 1 грн. в рік для оренди приміщень з метою відкриття приватних закладів освіти. Низька ефективність цього рішення пояснюється об'єктивними складнощами у адмініструванні і застосуванні цієї пільги у висококонкурентному середовищі, яким сьогодні є ринок оренди приміщень для цілей відкриття закладів приватної дошкільної і загальної освіти. Як згадувалося раніше, оренда приміщень у загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладах є найпопулярнішим цільовим призначенням у м. Києві за наслідками 2016 р.

Проект рішення пропонує врахувати реалії цих відносин і зберегти пільгову орендну ставку у розмірі 1 грн. на рік лише для тих приміщень, які перебувають в аварійному стані і потребують суттєвих інвестицій для відновлення їх роботи. Пропонується, що право оренди цих приміщень за пільговою ставкою виникатиме лише за результатами конкурсу на право довгострокової (не менше 25 років) оренди. Автори проекту рішення виходять із розуміння, що конкурс оголошуватиметься на підставі окремого рішення Київської міської ради, яким відповідний об'єкт буде включатися до переліку об'єктів нерухомого майна, що потребують залучення інвестицій і надаються у довгострокову пільгову оренду для надання освітніх послуг. Пільга застосовуватиметься лише після завершення інвестицій. В інших випадках пропонується застосовувати диференційовані ставки в залежності від площі приміщень і типу оренди – постійної або погодинної. Проект рішення пропонує також зберегти пільгову орендну ставку у розмірі 1 грн. на рік тим орендарям, які скористалися цією пільгою станом на дату набуття чинності цим рішенням.

Г. Коригування орендних ставок у бік (незначного) збільшення

Незначне підвищення запроваджується для деяких цільових призначень, на які спостерігається підвищений попит з боку підприємців:

аптеки, торговельні автомати та приватні заклади охорони здоров'я, розташовані в приміщеннях лікувально-профілактичних закладів;

¹⁴ Рішення Київської міської ради від 23 лютого 2017 року № 950/1954

¹⁵ Проект рішення Київської міської ради № 08/231-1536/ПР від 23.06.2017 року за поданням Петровця О. Ф. та проект рішення Київської міської ради № 08/231-1529/ПР від 22.06.2017 року за поданням Буділова М. М., Шаповал А. А., Картавого І. Л., Попова Д. В.

¹⁶ Джерело: База даних орендованого нерухомого майна територіальної громади м. Києва, опублікована на сайті Постійної комісії з питань власності

курси з навчання водіїв автомобілів, які використовують приміщення загальноосвітніх навчальних закладів погодинно;

пункти доочищення та продажу питної води на частину площі, що перевищує 20 кв.м.,

та деякі інші.

Д. Щодо застосування 1 грн. на рік до громадських організацій і права Постійної комісії з питань власності зменшувати ставку оренди

Громадські організації є третьою за кількістю цільовою групою орендарів – бенефіціарів рішень постійної комісії щодо надання знижок (після Ощадбанку і орендарів у метрополітені). Велика кількість громадських організацій мають право на отримання пільгової орендної ставки 1 грн. на рік за формальною ознакою наявності у їх назві слів «учасник АТО» або «реабілітація інвалідів». Перевірка відповідності діяльності цих організацій задекларованій у назві меті здійснюється епізодично зусиллями небайдужих депутатів.

Проектом рішення пропонується встановити вимогу про публічне розкриття інформації на сайтах таких організацій про їх діяльність і засновників. Орендодавці перевірятимуть виконання цієї вимоги. Рішення комісії щодо надання орендних знижок або застосування пільгової орендної ставки ухвалюватимуться на підставі висновку орендодавця про повноту публічного розкриття інформації про діяльність організації, яка претендує на отримання знижки або пільги.

Е. Стимулювання конкурсних процедур і збереження ефекту збільшення орендної плати за наслідками конкурсу

Найпоширенішою причиною, через яку вчасно не відбуваються орендні конкурси, є відсутність кворуму в конкурсних комісіях, які складаються із чотирьох представників орендодавця і трьох депутатів. Неявка на конкурс депутатів позбавляє засідання конкурсної комісії кворуму. Пропонується зменшити вимоги до кворуму з п'яти до чотирьох членів комісії, завдяки чому зменшиться строк проходження бюрократичних процедур, які передують укладанню договору оренди із переможцем конкурсу.

Відповідно до діючої методики ефект збільшення орендної плати за результатами конкурсів зберігається лише протягом перших трьох років оренди. При подальшому продовженні строку договору це збільшення втрачається і починає застосовуватися ставка оренди, яка діє на дату переукладення договору у новій редакції. Пропонується застосовувати коефіцієнт збільшення орендної плати, визначений за наслідками конкурсу, протягом усього строку дії договору, з урахуванням усіх його подовжень.

2. Мета та завдання прийняття рішення.

Проект рішення «Про внесення змін до рішення Київської міської ради від 21 квітня 2015 року N 415/1280 «Про затвердження Положення про оренду майна територіальної громади міста Києва» має на меті збільшення надходжень дохідної частини бюджету міста Києва шляхом відміни діючої знижки до орендних ставок в розмірі 50% одночасно з запровадженням нижчих ставок для економічної підтримки орендарів комунального майна.

Врегулювання питання впровадження нових ставок, через внесення змін до типового договору оренди комунального майна.

Створення уніфікованих вимог для використання приміщення громадськими, благодійними та релігійними організаціями з орендною платою в розмірі 1 гривні в рік або отримання меншого розміру орендної плати, яка передбачається в Методиці.

Врегулювання питання кворуму під час проведення конкурсу на право оренди комунального майна.

Усунення неефективності в результаті продовження договору оренди, який був укладений за результатами конкурсу та збереження природу.

3. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Положення про оренду майна територіальної громади міста Києва», затвержені рішенням Київської міської ради від 21 квітня 2015 року N 415/1280.

Проект рішення не потребує розроблення нових нормативно-правових актів.

4. Фінансово-економічне обґрунтування.

Прийняття проекту рішення забезпечить збільшення надходжень дохідної частини бюджету міста Києва.

Не потребує залучення бюджетних коштів.

5. Прогноз соціально-економічного та інших наслідків прийняття рішення.

Прийняття цього рішення сприятиме фінансуванню нагальних потреб міста та створить рівні умови для здійснення підприємницької діяльності для суб'єктів господарювання різних форм власності, сприятиме забезпеченню прозорості при визначенні іншого розміру орендної ставки ніж встановленого відповідно до Методики.

6. Суб'єкт подання рішення.

Суб'єктом подання проекту рішення є депутати Київської міської ради.

Доповідач на пленарному засіданні – Л.В. Антоненко.

Депутати Київради
